

A Transtelex interjúja Bethlendi Andrással, az MCC erdélyi akadémiai ügyekért felelős igazgatójával

2023. március 7.

A Transtelex interjúsorozatának szerkesztett, olvasásra igazított átirata. A hangfelvétel gépi átirata alapján készült, a folyékonyabb olvashatóság kedvéért nyelvileg és stilisztikailag tisztítva; a tartalom és a szóhasználat az elhangzottakat követi.

Kérdező: Vig Emese.

– Készül egy nagyobb MCC-riport a Telexszel közösen, illetve gyakorlatilag riportsorozat lesz. A teljes MCC bemutatásában lesz egy erdélyi rész is, tehát a Transtelexnél az erdélyi MCC tevékenységét szeretnénk bemutatni. Tegnap Botonddal jártunk Nagyváradon, megnéztük a nagyváradi központot is, és akkor most azzal kellene folytatni, hogy mit csinál az MCC-ben az akadémiai ügyekért felelős igazgató – mit takar ez a cím? Mert hangzatosan hangzik.

– Én alapjában véve főként az Egyetemi Programmal foglalkozom. Az Egyetemi Program már több éves múlttal tekint vissza, a bővülés eredményeképpen kerültem én is a fedélzetre. Az akadémiai ügyeknek a feladata az, hogy a diákok megfelelő tananyag szerint tanuljanak, lehetőleg minél többen legyenek alkalmasak az itteni, erdélyi boldogulásra, és hogy lehetőleg ne egy redundáns tanrend alakuljon ki, amely rádupláz az egyetemi képzésre, hanem sokkal inkább egy kiegészítő, komplementer feladatot töltsön be az egyetemisták életében.

– Ez mondjuk nagyon nehéz lehet, hiszen nagyon sokféle szakról, karról érkeznek a diákok, és azt kitalálni, hogy mindenkinek nyújtson újat... Szóval ezzel foglalkozol. Te választottad magadnak az MCC-t, vagy az MCC választott téged?

– Azt hiszem, kölcsönösen választottuk egymást. Én nem egy álláshirdetésre jelentkeztem, hanem Boti [Talpas Botond, az MCC erdélyi tevékenységért felelős igazgatója] keresett meg ezelőtt két évvel, hogy érdekelne-e engem egy ilyen együttműködés. Korábban is dolgoztunk mi együtt: az Igen, tessék mozgalomban, korábban diákszervezetnél dolgoztunk együtt, alapjában véve kevésbé konkrét keretek között, a többnyelvűségért a Musai-Muszáj mozgalmon keresztül is együttműködtünk. Azonkívül egy régi emberi kapcsolat is összeköt minket. Természetesen a felkérés nem úgy ért engem, hogy egy üres életet kellett volna megtölteni az MCC-vel – addig is eléggé teljes életnek gondolom, hiszen egy fesztivált szervezek Mérában, Kalotaszeg területén, különböző táborok, néptáncoktatást működtető csoportokkal foglalkozom, illetve egyetemi oktatóként tevékenykedem, a Sapientia doktori iskolájának vagyok a diákja. Remélem, ha minden jól megy, ebben az évben sikerül lezárnom ezt a folyamatot. Szakmám szerint jogász vagyok, és kisebbségi jog területén voltam tevékeny, amióta csak jogász vagyok, egy civil szervezet keretében

is. Egy extra elemként került be az életembe az MCC, aminek nagyon örvendek, és nagyon örültem a megkeresésnek.

– És mi volt az a motiváció, ami miatt azt mondtad, hogy ezt el kell fogadnod?

– Az MCC-vel együttműködtem már a múltban is. Kisebbségjogi tematikájú érdekérvényesítés és kisebbségi jog tematikájú workshopot egy alkalommal vezettem a közben elballagott egyetemista generáció számára, illetve négy-öt évvel ezelőtt az MCC Középiskolás Programjában is tartottam egy délutáni foglalkozást ezen a területen. Nem volt teljesen új számomra emiatt az MCC. Ugyanakkor én mindig egy szerepvállaló személy próbáltam lenni a saját közösségemben, és úgy láttam, hogy az MCC ebben segíti a törekvéseimet. Valójában nem éreztem azt, hogy itt magamhoz kellene idomítanom az MCC-t, sem azt, hogy az MCC-nek kellene magához idomítania engem ahhoz, hogy ez egy jó együttműködés legyen.

– Civil szféra felől érkeztl, amit mondtál is – ugyanakkor az MCC kolozsvári és erdélyi tevékenysége kapcsán többször megfogalmazódtak azok a vélemények, hogy ez ismét egy olyan szervezet, egy olyan intézmény, amely a budapesti politikát hozza át Erdélybe, a budapesti elképzeléseket honosítja meg itt. Ezekkel te hogy állsz, hogy állsz hozzá ezekhez az elképzelésekhez? Mennyire különül el az, amit az MCC itt Erdélyben csinál, ahhoz képest, ami Magyarországon zajlik?

– Alapjában véve itt két külön jogi személyről beszélünk. Még ha van is egy nagyon szoros együttműködés, jómagam az MCC Egyesület romániai jogi személyhez vagyok alkalmazva, ennek keretében tevékenykedem, és természetesen a Mathias Corvinus Collegium magyarországi alapítvánnyal szoros együttműködésben folyik a munka. Amikor elfogadtam a megkeresést, és amikor belevágtam ebbe a munkába, nem éreztem azt, hogy számomra olyan kereteket adna ez az együttműködés, amelyben bármilyen szempontból korlátozva érezném magam. Úgy érzem, hogy egyre inkább sikerül napról napra olyanná alakítani ezt az Egyetemi Programot, ami az erdélyi diákok érdekét szolgálja. Szóval nem érzem azt, hogy a cél helyett eszköz volna, mondjuk, az erdélyi diákság – úgy látom, hogy az én személyes tevékenységemnek meghatározottan ők vannak a célkeresztjében, és az ő érdekeiket próbáljuk szolgálni a tevékenységgel.

– Értem. Beszélj egy kicsit azokról a workshopokról, programokról, amelyeket most szerveztek az egyetemistáknak, akik itt vannak most az MCC programjában.

– Alapjában véve két oktatási ciklus van. Az első azoknak szól, akik az adott évben érettségiznek – júniusban, júliusban leérettségiznek a diákok, és jelentkezhetnek a juniorprogramba. A juniorprogram felépítése inkább kötelező kurzusokból áll, amelyek úgy gondoljuk, alapozó szerepet töltenek be. Itt a szempont számunkra az volt, hogy olyan alapkészségeket erősítsünk, alaptudást adjunk, amelyre az életben, a későbbiekben lehet tovább építeni, másrészt pedig mindenkinek hasznos legyen. Mondanám a közgazdaságtant például: a közgazdaságtan-hallgatókat leszámítva, minden elsőéves hallgatónak kötelező közgazdaságtant tanulni. Hasonló a

közjog: minden diáknak meg kell ismernie, véleményünk szerint, hogy hogyan működik egy helyi önkormányzat, egy megyei önkormányzat, hogyan működik a parlament, mik azok a folyamatok, amelyek az ő életükre is kihatnak. Ugyancsak alapozó tárgy a politikai filozófia, amelyről úgy gondoljuk, szükséges ahhoz, hogy boldoguljanak ebben a nyilvános térben, amely körbeveszi őket, hogy tudják értelmezni azokat a szavakat, azokat a koncepciókat, amelyek a társadalmat működtetik, és amelyek a társadalomban folyamatosan felmerülnek. Van egy művészeti modulunk is: a kortárs művészet megértése erdélyi perspektívából – ez egy nagyon komplex modulja a juniorprogramnak, ez is része az alapozó kurzusoknak. A nyelvoktatás: minden olyan diák, aki az MCC-be való belépése pillanatában a mi felmérésünk alapján nem éri el román nyelvből a C1-es szintet, annak kötelező románul tanulnia, illetve akinek nincs nemzetközileg elismert angol nyelvvizsgálója, amely a C1-es szintet igazolná, annak kötelező angol nyelvből is kurzusra járnia. A logika és vita az egyik nagyon fontos része ugyanennek az alapozó periódusnak. Remélem, nem hagytam ki semmit... Igen, még van egy kurzus, amely célzottan a nemzeti kisebbség–nacionalizmus–nemzetállam hármásának a viszonyrendszerét próbálja megismertetni a diákokkal, mindezt annak jegyében, hogy minél inkább értsék azt a közeget, amelyben élnek. Ezek tehát az alapozó tárgyak és készségfejlesztő kurzusok.

A folytatásban pedig egy kétéves ciklusba lépnek be a diákok. Itt már inkább lehetőségük van szakosodni, maguk a kurzusok között is fennáll a válogatás lehetősége. Akik a juniorképzést kihagyják, azoknak kötelező elemként bejön a vita – de ott nem két félévet kötelező vitázni, hanem hármat: egy félévet magyarul, egy félévet románul, egy félévet angolul, a teljes MCC-ben eltöltött idő alatt. Hogyha valaki persze a juniorprogram közben valamit abbahagyna, vagy nem akarja folytatni, akkor rá nézve csak a két félév magyar vita kötelező. A juniorprogramból nem automatikusan lehet továbbmenni a második modulba, hanem egy felvételi előzi meg azt. Ebben a kétéves második modulban a diákoknak egy nagyon tág kurzuskínálatot kínálunk. Ebben a félévben valamivel több mint negyven kurzus van, ez a történelemtől a mesterséges intelligenciáig, az uniós jogtól – hogy a legtávolabbi pontokat jelöljem ki – a fintechig és a tőzsdéig terjed. Egészen tág skálán kínáljuk ezeket a kurzusokat. A juniorprogramnak része egy uniós alapismeretek kurzus is, hogy egyáltalán a sajtóban, a nyilvános térben, és amikor időről időre szavazni is elmennek, ezek a fiatal felnőttek értsék, hogyan működik az Európai Unió. A második ciklusban ez kitágul, és a kurzusok több nyelven folynak: van magyar nyelvű kurzus, van román nyelvű kurzus, és van angol nyelvű kurzus is, amelyeket a saját érdeklődési területüknek megfelelően válogatnak össze maguknak.

– Az Európai Unióról szóló ismereteket ki tanítja?

– Több ponton foglalkozunk ezzel a kérdéssel. Manzinger Krisztián az egyik oktató, aki behatóan foglalkozik ezzel a témával – ő már nem a junioroknál, hanem a második ciklusban tartja ezt a kurzust. Rodrigo Ballester pedig egy workshop, egy szimulációs gyakorlat útján ismerteti meg a diákokkal, hogy milyen mechanizmusok vannak, mik a döntéshozatali mechanizmusok. Ez kevésbé egy jogi vagy politológiai kurzus, inkább a rendszer működésének alapvetéseit ismerteti meg a diákokkal.

– Erre van egy syllabusz, amit meg lehet nézni?

– Van syllabusz, de a diákok irányába kiajánljuk ezeket a kurzusokat, és ők válogatnak. Itt az oktató, a kurzus címe van megjelölve, a dátumok nem minden esetben, és van egy rövid leírása a kurzusnak.

– **Tehát van egy elérhető rövid leírás. Kíváncsi volnék erre. Írjuk fel magunknak, hogy nézzük meg, mit is tanulnak az Európai Unióról. Vállaltan azt mondja magáról az MCC, hogy egy elitképző – mi a cél, mi a végső cél ezzel a kiképzett fiatal elittel? Hogy látod ezt az elitet mondjuk tíz év múlva, amikor már kikerült innen tíz évfolyam – mi történik akkor?**

– Én nagyon bízom benne, hogy a saját közösségükön belül nagyon sikeresek lesznek ezek a fiatalok. És alapjában véve ez a sikeresség nem egy önös, pusztán az ő személyes sikerüket érintő siker – nem pusztán arról van szó, hogy anyagilag nagyon jól állnak, vagy hogy a saját maguk elé kitűzött célokat abszolválják, hanem hogy felelősséget is vállalnak a saját közösségükben. Ez most annak függvényében, hogy vannak olyan pályák, ahol ez nagyon könnyű – orvosként az ember csak a munkáját végzi, és ezzel már egy egészen nagy felelősséget vállal. Vannak olyan pályák, amelyek határozottan a közösségi érdek képviseléséről szólnak, de azt hiszem, rengeteg olyan pálya van, amelyik önmagában nem szükségszerűen vonja maga után a közösségi felelősségvállalást, miközben lehet ennek ilyet adni.

Egy sikeres vállalkozónál nem mindegy, hogy az adójáról hogyan rendelkezik, hogy ezzel támogat-e valamilyen projektet, vagy sem – hogy egy sikeres vállalkozó adományoz-e a közösség számára bármit, segíti-e a közösséget, vagy a közösség rászoruló tagjait. Szóval mi nagyon bízunk abban, hogy olyan fiatalok lesznek, akik felelősséget éreznek a saját közösségük iránt. A mi sikermércénk alapján egy berlini ING Bank igazgatói életpálya kevésbé sikeres, mint egy tízfős vállalkozás vezetése, amelyik Erdélyben működik, mert attól, hogy valaki az ING-nél igazgató lesz Berlinben, a közösség valószínűleg különösebben nem fog semmit kapni. Szóval azt gondolom, hogy ha jól végezzük a munkánkat, akkor az MCC-s diákok nagyobb arányban maradnak itthon, mint a nem MCC-s diákok, és nagyobb szerepet vállalnak a saját közösségük életében, mint a nem MCC-sek. Azt hiszem, ezek a legfőbb sikerindikátorai a tevékenységünknek.

– **Ugyanakkor egyfajta hálózatepítés is ez, tehát hogy belakják Erdélyt azok az MCC-sek, azok a diákok, akik az MCC-ből léptek ki, akik ugyanazt kapták az MCC keretein belül, ismerik is egymást, jól tudnak együttműködni?**

– Mi nagyon bízunk benne, hogy ezek az emberek fogják ismerni egymást, és fogják tartani a kapcsolatot egymással tíz év múlva. És hogyha az a kérdés, hogy ezek az emberek mély kapcsolatokat építenek-e, mi bízunk benne, hogy igen.

– **Nem feltétlenül a számokról van szó, hanem ha egy volt MCC-s diákból lett polgármester egy jó orvost keres a faluban, akkor lehet, hogy egy volt MCC-s társát keresi meg, és tőle kérdezi meg, hogy mit tanácsol.**

– Ez abszolút lehetséges, azt hiszem. Alapjában véve ebben szerintem az MCC nem tér el más ismeretségi hálózatoktól. Az, hogy itt laknak a diákok egy bentlakásban, mély baráti kapcsolatok lehetőségét kínálja. Mi bízunk benne, hogy a diákok valóban jó, mély emberi kapcsolatokat alakítanak ki egymással. És igen, szerintem határozottan egy lehetőség, hogy itt a diák már egészen fiatalon megismeri azt, akivel lehet, hogy vállalkozást indít, akivel lehet, hogy belevág valamilyen projektbe. Nekem nagyon-nagyon meghatározó hálózat volt az életemben a táncházmozgalom – életem számos projektje a táncházmozgalomban részt vevő emberekhez kapcsolódik, akiket tánctáborokban ismertem meg, és valamelyest megvolt a közös nevezőnk.

– **Igen, és az a közös értékrendszer, ami kialakult a táncházmozgalmon belül, összekötő kapocsként is működött és működik ezek között az emberek között, úgyhogy gondolom, hogy amit az MCC-n belül kapnak, az az MCC utáni években is egyfajta összekötő kapocsként fog működni közöttük.**

– Mi nagyon bízunk ebben, hogy amit itt kapnak, azt annyira értékesnek, hasznosnak érzik, hogy igen, ez közös kapocs legyen számukra.

– **Említetted a társadalmi érzékenységet, hogy azt szeretnéd, ha ezek a fiatalok aktív tagjai lennének az erdélyi magyar társadalomnak a továbbiakban – de abból, amit felsoroltál tantárgyakként, elég száraz információkat nyernek. Megtanulják a közgazdaságtant, megtanulják, hogyan működik az EU, de hogyan fejlesztitek ezt a társadalmi érzékenységet?**

– Azt hiszem, hogy az a szelekciónak, amely útján bekerülnek a diákok az MCC-be, valamelyest része az, hogy olyan diákok legyenek, akik érdeklődnek a saját közösségük, a társadalom iránt.

– És ezt hogy méritek le? Konkrétan megkérdezitek, hogy mi a célja az életben?

– Ez szerintem a felvételi folyamatnak az a momentuma, ahol erre rá lehet érezni, az interjú, amikor valaki elmondja, hogy hol látja magát mondjuk tíz év múlva, vagy elmondja, hogy az életben mit szeretne elérni. Azt hiszem, hogy egy 18, vagy egy 19-20 éves fiatal terveiben, amikor megjelenik az, hogy valamilyen szinten nem passzív módon akar ebben a társadalomban létezni, nem pusztán a lehetőségekkel élni, és utána egy békés, nyugodt, kicsi, olyan életet megalkotni magának, amely nem is nagyon érintkezik a társadalommal – ez elég hamar kiderül.

– **Tehát ez gondolom kizáró tényező, hogyha esetleg azt mondja, hogy ő ING Bank igazgató szeretne lenni?**

– Nem mondanám, hogy ez egy ilyen kizáró tényező.

– De hogyha többen jelentkeznek a társadalmilag érzékeny csoportból, akkor mindenképpen a javukra dől el a mérleg.

– Számunkra fontos, hogy olyan diákközösség jöjjön létre, és hogy az MCC tevékenységének az eredménye társadalmilag hasznos legyen – társadalmilag pedig csak úgy tud hasznos lenni, hogyha ezek a diákok felelősséget éreznek a saját közösségük iránt. Abban a pillanatban, hogy ők ezt nem érzik, kikerülnek az egyetemről, és valamilyen életet kezdenek, ami akár azt jelenti, hogy egyszerűen kivándorolnak nyugatra valahova, és élik az életüket – annak közösségileg nem igazán látjuk értelmét.

– Persze. Tehát van ez a kezdeti érzékenység, amit lemértek akkor, amikor jelentkeznek az MCC programjába, és akkor ez valamilyen módon fejlődik itt, természetes módon, a közösségen belül, vagy vannak különböző érzékenyítő programok is?

– Határozottan azt gondolom, hogy fejlődik. Ez abból is látszik, hogy a diákok egy eléggé sokszínű kurzuskínálatot válogatnak össze maguknak – jellemzően nem a szakosodást célozzák meg az MCC-vel, hanem próbálják megérteni azt a társadalmat, amiben léteznek. A kurzusok egy részének ez a legfőbb célja: hogy egy valóságon alapuló közösségi képet kapjanak a diákok az erdélyi, romániai társadalomról. Másrészt pedig az egyetemistákat arra biztatjuk, hogy diákprojekteket hozzanak létre saját maguk számára, amelyeket saját erőből, csapatmunka útján valósítanak meg. Ezek a diákprojektek egyfajta önszerveződésre ösztönzik őket, együttműködnek egymással, akár más-más szakterületről. Vannak olyan szakterületek, amelyek gyakorlatilag majdnem mindegy, milyen projektről van szó, hasznosíthatók: az informatikusok valószínűleg bármihez tudnak egy mobilalkalmazást, egy weblapot, egy adatvizualizációt készíteni; a jogászok egy adott projekt jogi vetületeit tudják megnézni; a közgazdászok jellemzően a gazdasági kérdésekkel foglalkoznak; a kommunikáció szakosok inkább a projekt dizájnásával, kommunikálásával, és hasonlókkal. Azt hiszem, ez az elem is potenciálisan ebbe az irányba alakítja a diákokat.